

[„Čas“]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[1998](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1998](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 9. 10. 1998
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 9. 10. 1998

[„Čas“]

„Čas“ je skutečnost, která nemůže být uchopena běžným, tradičním způsobem, tj. takovými pojmy, které jsou – jak nás to naučili staří Řekové – spjaty s myšlenkovými konstrukcemi, jimž říkáme „intencionální předměty“. To znamená, že takovým skutečnostem můžeme být ve svém myšlení právi pouze tak, že předmětně myslíme (a mluvíme) o něčem jiném (na něco jiného), ale způsobem, který zároveň je nepředmětně po právu času jako „nepředměné skutečnosti“. Takovému způsobu myšlení se nemůžeme naučit leč postupně a dosti pomalu, přede vším tak, že ustavičně zaměřujeme svou kritickou pozornost na vlastní myšlení, a to se zřetelným povědomím toho, že jsme stále ještě hluboce ponořeni do původní tradice vše zpředměťujícího myšlení. Tak jako nemohlo být jednorázově a ani v krátké době překonáno myšlení mytického typu, tak nemůže být překonáno jednorázově a ani v krátkosti myšlení vše zpředměťující. Můžeme se však učit ze zkušeností dávných Řeků: způsob, jak překonávat mytické myšlení, byl úzce spjat s dovednostmi, s jakou byly vždy znovu „logicky“ (tj. pojmově) konstruovány právě ony „intencionální předměty“. Kritické („neuralgické“) body naší kritické reflexe, umožňující nám pečlivě sledovat, co vlastně děláme, když myslíme (a buď se proviňujeme tím, že mimovolně zpředměťujeme, nebo – zejména už – tím, že vůbec málo, nedostatečně reflektujeme), spočívají – jak se mi alespoň zdá – především na jistém uvolnění našeho myšlení z tradice tzv. geometrického myšlení a na vědomém a cíle-vědomém sepětí (sbližování, svazování, srůstání) našich pojmů s intencionálními ne-předměty. To konkrétně znamená nejen odklon od geometrických „vzorů“, nýbrž aktivní, důslednou, systematickou orientaci na „vzory“ organické, tj. na skutečnosti časově integrované, celostné (jak se potom ukáže, jde tato vnitřní integrovanost do větší hloubky, než aby pojmenování „organické integrita“ bylo něčím víc než pouhou omezenou metaforou).

(Praha, 981009-2.)